

Zakończyła się pierwsza edycja Dni Twierdzy Kraków!

2022-09-18

Od 10 września do 18 września mieszkańcy Krakowa i pasjonaci turystyki poza utartym szlakiem mogli wziąć udział w nowym wydarzeniu w kalendarium miasta. Dni Twierdzy Kraków, bo o nich mowa, towarzyszyły 30. jubileuszowej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa. Wielkie święto Twierdzy Kraków było idealną okazją, by wspólnie odkrywać niezwykle dziedzictwo stolicy Małopolski.

Hasło tegorocznej odsłony Europejskich Dni Dziedzictwa brzmi „Połączeni dziedzictwem”. Jego wymowa szczególnie współgrała z niezwykłym zabytkiem, jakim jest Twierdza Kraków. Twierdza bowiem to nie tylko zespół obiektów, ale też zbiór wartości i wiedzy, odziedziczonej po wcześniejszych pokoleniach, które dają poczucie tożsamości i więzi pomiędzy czasami minionymi i współczesnością.

Obecnie wiele z dawnych zabudowań wojskowych służy zupełnie innym celom – istnieją w nich muzea, instytucje kultury, instytucje edukacyjne, ośrodki sportowe, naukowe, centra medyczne, a także prowadzona jest działalność gospodarcza. Znajdują się w pięknym otoczeniu zieleni, inne zaś oferują malownicze widoki na Kraków i jego okolice, co czyni z nich miejsce do rekreacji oraz turystyki poza utartym szlakiem.

Fortyfikacje Twierdzy Kraków na stałe wrosły w pejzaż miejski. Dlatego tak ważne jest, by przywrócić dziedzictwo forteczne pamięci mieszkańców i zaprosić do korzystania z niego, dając mu tym samym nowe, kolejne życie.

Uczestnicy **Dni Twierdzy Kraków** mogli wziąć udział w ponad **50 bezpłatnych wydarzeniach: wykładach, warsztatach dla dzieci i dorosłych, grach terenowych, koncertach i wielu innych atrakcjach.**

Tematyka wydarzeń zainteresowała zarówno pasjonatów, jak i początkujących adeptów sztuki poznawania tajemnic Krakowa. Tym, którym nie udało się dotrzeć na wielką fetę w Twierdzy Kraków w tym roku, zapraszamy na przyszłoroczną edycję. Na tym jednak nie koniec! Wkrótce odbędą się kolejne wydarzenia związane z twierdzą. Zachęcamy do śledzenia strony!

Partnerami Gminy Miejskiej Kraków, realizatora projektu są: Zarząd Budynków Komunalnych i Zarząd Zieleni Miejskiej, Muzeum Krakowa, Muzeum Fotografii, Muzeum Armii Krajowej, Centrum Kultury Podgórze, Młodzieżowy Dom Kultury Fort 49 „Krzesławice”, Komitet Kopca Kościuszki, Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń w Krakowie, fundacja Polish Heritage, fundacja Pełna Życia, Ognisko TKKF „Przyjaciół Konika”, Małopolskie Stowarzyszenie Miłośników Historii Rawelin.

Program Dni Twierdzy Kraków 2022

Sobota, 10 września

[Fort 49 ¼ „Grębałów”](#)

16.00 | „Fort 49 ¼ „Grębałów” – zabytek znaczący” – wykład Waldemara Brzoskwini oraz oprowadzanie po forcie

Fort 52 „Borek”

- **12.00-16.00** | „Eksperymentalna hybryda fortyfikacyjna, czyli zwiedzanie fortu Borek” z przewodnikami: Krzysztof Wielgus, Tomasz Jamróz-Piłsudski (oprowadzanie w grupach)
- **12.00-20.00** | Możliwość wykonania zdjęcia (monidła epokowe)
- **15.00-16.30** | „Sny kota fortecznego” - gra terenowa dla rodzin z dziećmi
- **16.30-18.00** | „Latająca forteca” - warsztaty modelarskie dla dzieci
- **16.00-17.00** | „Fort Borek - brama epok” - wykład eksperta w dziedzinie architektury obronnej, Krzysztofa Wielgusa
- **18.30-19.30** | „Od marszy legionowych do muzyki lotników amerykańskich” - koncert Orkiestry Wojskowej w Krakowie

Muzeum Fotografii MuFo - Rakowicka

15.00-16.30 | „Wszystkie sekrety MuFo Rakowicka - oprowadzanie po zakamarkach, gabinetach i schowkach MuFo Rakowicka” - Marek Świca i Adrianna Gębala-Pietras

17.00-18.00 | [Spotkanie z prof. Andrzejem Chwalbą, autorem książki „Festung Krakau. Kraków w cieniu twierdzy”](#) - prowadzenie: [Bogdan Zalewski](#)

Fort 49 „Krzestawice”

19.00 | Koncert Marty Bizoń „Pożegnanie Lata”

Niedziela, 11 września

Fort 2 „Kościuszko”

- **10.15-12.30** | Wykład „Fort 2 Kościuszko - warownia na dachu Krakowa. Kopiec-bastion” - Krzysztof Wielgus
- **11.30-15.30** | „Tadeusz Kościuszko - inżynier, żołnierz, patron fortu, bohater ciągle potrzebny” - Ewa Polańska
- **13.00-16.00** | „Zielony pierścień. Fortecznymi drogami wokół Fortu 2 Kościuszko” - Krzysztof Wielgus

Muzeum Armii Krajowej

12.00-14.00 | „Od obiektu wojskowego Twierdzy Kraków do Muzeum AK. Rys historyczny budynku przy ul. Wita Stwosza 12” wraz oprowadzaniem po ekspozycji - Robert Springwald

Fort 49 ¼ „Grębałów”

16.00-18.00 | „Twierdza Kraków - poznać i zrozumieć” - wykład Waldemara Brzoskwini i oprowadzenie po forcie

Poniedziałek, 12 września

[Bastion III „Kleparz”](#)

17.00-19.00 | „Twierdza z wieżą Mariacką w sercu, czyli 'idealnego' Bastionu III powrót z mroku” – spacer po Bastionie III Kleparz. Orowadzanie: Krzysztof Wielgus

Okolice [Fortu 2 „Kościuszko”](#) - wzgórze św. Bronisławy

17.00-18.30 | „Dwudziestowieczne bramy Twierdzy Kraków. Spacer po wzgórzu św. Bronisławy”. Orowadzanie: Filip Suchoń

[Fort 52 „Borek”](#)

17.00-18.00 | „Eksperymentalna hybryda fortyfikacyjna, czyli zwiedzanie Fortu 52 Borek z przewodnikiem” – Tomasz Jamróż-Piłsudski

Wtorek, 13 września

[Fort 52 ½ N „Skotniki”](#)

10.00-12.00 | „Fort Skotniki – pancerny strażnik pamięci” i „Losy polskich Sybiraków w świecie...” – zwiedzanie fortu, tematycznej ekspozycji Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń UP, prezentacja działalności instytucji, projekcja filmu pt. „Wyszli z ziemi niewoli” – Mariusz Solarz i Anna Hejczyk

[Mury Obronne - Muzeum Krakowa](#)

12.00-13.00 | „Baszty, blanki, machikuły. O systemie obronności dawnego Krakowa” – Michał Szczerba

[Bastion III „Kleparz”](#)

15.00-16.30 | „Twierdza z wieżą Mariacką w sercu, czyli 'idealnego' Bastionu III powrót z mroku” – spacer po Bastionie III Kleparz. Orowadzanie: Krzysztof Wielgus/Fundacja Polish Heritage

Wycieczka: Montelupich - Muzeum AK - Rakowicka

17.00-19.00 | „Armaty, konserwy i magazyny. Spacer po zapleczu aprowizacyjnym i warsztatowym”. Trasa: Montelupich – Muzeum Armii Krajowej – Rakowicka. Orowadzanie: przewodnik Krzysztof Śliwa z [Małopolskiego Stowarzyszenia Miłośników Historii Rawelin](#)

[Fort 52 „Borek”](#)

17.00-18.00 | „Eksperymentalna hybryda fortyfikacyjna, czyli zwiedzanie fortu Borek”
z przewodnikiem: Henryk Łukasik

Środa, 14 września

Fort 31 „św. Benedykt” - kopiec Krakusa

17.00-19.00 | „Fortyfikacje krzemionkowych wzgórz, historia i współczesność”. Orowadzanie:
przewodnik Krzysztof Śliwa z [Małopolskiego Stowarzyszenia Miłośników Historii Rawelin](#)

Czwartek, 15 września

Fort 52 ½ N „Skotniki”

10.00-12.00 | „Fort Skotniki – pancerny strażnik pamięci” i „Losy polskich Sybiraków w świecie...” – zwiedzanie fortu, tematycznej ekspozycji Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń UP, prezentacja działalności instytucji, projekcja filmu pt. „Wyszli z ziemi niewoli” – Mariusz Solarz i Anna Hejczyk

Fort 49 „Krzestawice”

17.00-19.00 | „Fort, w którym służył premier Rzeczypospolitej Polskiej”. Orowadzanie: Henryk Łukasik

Fort 52 „Borek”

17.00-18.00 | „Eksperymentalna hybryda fortyfikacyjna, czyli zwiedzanie fortu Borek”
z przewodnikiem: Robert Springwald

Piątek, 16 września

Fort 52a „Jugowice” zwany też „Łapianka”

15.00-19.00 |

- „Od fortu pancernego po centrum harcerskie” i oprowadzania po forcie – Piotr Opaliński
- „Decydująca batalia frontu galicyjskiego. Dwie bitwy o Kraków, listopad-grudzień 1914 r.” – wykład o bitwie o Kraków – Henryk Łukasik

Fort 52 „Borek”

17.00-18.00 | „Eksperymentalna hybryda fortyfikacyjna, czyli zwiedzanie fortu Borek” z przewodnikiem: Tomasz Jamróz-Piłsudski

Sobota, 17 września

Muzeum Fotografii MuFo - Rakowicka

11.00-12.30 | „Widzi mi się. Pstryk-ćwir. Skrzydlaci mieszkańcy fortów i otaczających ich drzew”. Warsztaty fotograficzne dla dzieci (6-9 lat) z Blanką Błaszczak-Rozenbaum

Fort 49 ¼ „Grębałów”

16.00 | „Wielki pożar Krakowa 18-26 lipca 1850 r.” – wykład Waldemara Brzoskwini i oprowadzenie po forcie

Fort 52 ½ S „Sidzina”

- **12.30, 14.00, 15.00** | „Historia spod ziemi”, czyli zwiedzanie fortu z przewodnikiem: Magda Brhel; wystawa „Inżynierowie Niepodległości”
- **12.30-16.00** | „Wokół historii Fortu 52 ½ S” – gra terenowa w formie questingu
- **12.30-16.00** | „Zabytek pełen życia” – ścieżka ornitologiczno-przyrodnicza
- **12.30-15.00** | warsztaty malarskie dla dzieci i dorosłych
- **12.00-18.00** | sąsiadzka wymiana roślin
- **13.15-14.15** | Język baśni – spektakl teatralny „Mały książę”
- **15.30-16.30** | „Opowieści drzew dzikich i oswojonych” – spacer dendrologiczny wokół parku fortecznego wraz z konkursem z dr. Wojciechem Bobkiem
- **16.00-17.00** | „Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu, czyli o zasadach komunikacji z osobami z niepełnosprawnością”. Prowadzący: Wioleta Więckowska
- **16.00-18.00** | „Podwodna mowa gestów, czyli o nurkowaniu osób z niepełnosprawnością”. Gość: Joanna Pajdak-Subry
- **17.30-19.00** | „Baśnie jesiennej równonocy” – wieczór z opowiadaczem przy ognisku. Prowadzenie: Mateusz Świstak

Niedziela, 18 września

Muzeum Armii Krajowej

11.00-13.00 | spacer historyczno-krajoznawczy „Śladami „Żelbetu” w południowym Krakowie”: fort „Prokocim” – kościół, KS Orzeł Piaski Wielkie, schron amunicyjny Kosocice – fort „Barycz”, cmentarz w Kosocicach – fort „Rajsko” – fort „Swoszowice”. Prowadzenie: Joanna Chudzicka

Fort 52 ½ S „Sidzina”

- **12.00, 13.00, 14.00, 15.00** | „Historia spod ziemi”, czyli zwiedzanie fortu z przewodnikiem: Magda Brhel; wystawa „Inżynierowie Niepodległości”
- **12.00-16.00** | „Wokół historii Fortu 52 ½ S” – gra terenowa w formie questingu
- **12.30-16.00** | „Zabytek pełen życia” – ścieżka ornitologiczno-przyrodnicza
- **15.00-16.00** | „Co w trawie piszczy?”. Warsztaty przyrodnicze dla dzieci
- **16.00-17.00** | „Opowieści wędrownie – dziedzictwo przechodnie, czyli rzecz o ratowaniu książek porzuconych”. Gość: Michał „Szyszkodar” Klimczyk
- **17.00-18.00** | „Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu, czyli o zasadach komunikacji z osobami z niepełnosprawnością”. Prowadzenie: Wioleta Więckowska